

CSIKMEGYEI HIRADÓ

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETI LAP.

ELŐFIZETÉSI DIJAK:

Egész évre 6 korona.
Élővére 3 korona.
Egyes száma ára 14 fill. — Megjelen minden szerdán.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Vár-utczán, hova a lap szellemi részét illető közlemények és hirdetések küldendők. — Kéziratok nem adatnak vissza.

HIRDETÉSI DIJAK

olcsó díjazásba szerint lesznek megállapítva. Kereskedők és iparosok többszöri hirdetésnél árkedvezményben részesülnek. Nyitlőtté petit sora 30 fillér.

Olvasóinkhoz.

Egy új negyedév küszöbén nemcsak a sablonszerű előfizetési felhívással fordulunk hozzátok kedves Olvasóink. A lefolyt negyedév első negyedéve volt annak a lapnak, mely „Igazságban az erő” jelszó alatt indult meg, hogy szolgálja teljesen függetlenül a ti érdekeiteket.

Új lapnak a helyzete nagyon nehéz. A technikai akadályoknál sokkal keményebb feladat egy csapásba olvasó közönséget teremteni magának, tömöríteni mindazokat, kik a társadalom minden osztályának, de különösen népünk érdekeit szívükön hordják. A bölös Gondviselés segédelmével sikerült e nehézségeket leküzdeni. **Munkatársaink érdeme,** hogy a ti szíveiteket alkalomszerű és élvezetes cikkeikkel megnyerték s az a körülmény, hogy a lapunkban megpendített eszmék másutt is visszhangra találtak, legjobban bizonyítja, hogy

az elmúlt negyedévet nem töltöttük hiába.

A lefolyt negyedév eléggé megjelölte az irányt, melyben haladni kívánunk, s melytől eltérni sohasem fogunk. Kiváltképpen népünk érdekeit kívánjuk szolgálni. Már rámutattunk a bajokra s időnkint közöljük a gyógyszereket is. Ört akarunk állani Magyarország legkeletibb szélein, a társadalom és a közgazdaság érdekeit szolgálva. E munkában egyesíteni kívánunk mindenkit rangkülönbség nélkül. E munkával tartozunk azon kötelezettség miatt, melyet szeretett hazánk mindnyájunk vállaira ró.

De hogy érdekeiteket továbbra is sikerrel szolgálhassuk, kedves Olvasóink, szükséges, hogy minél többen karoljátok fel. Az előfizetési ár (egész évre 6 korona, félévre 3 korona, negyedévre 1 korona 50 fillér) oly csekély, hogy még a szegényebb sorosuk is — talán többen együtt — előfizethetnek. S ha még jobban sza-

porodik a számotok kedves Olvasók, akkor ez újabb ösztön, újabb buzdítás lesz nekünk, hogy tovább is küzdjünk érettetek önzetlenül, hazafiásan, igazságosan.

A Csikmegyei Híradó szerkesztősége.

Gyergyó az 1848-iki szabadságharc mozgalmában.

I.

„Emlékezzünk régiokról!”
1848. Ünnepeit évszám lesz ez mindenkor, míg magyar él. Legyetek üdvözölve ti dicső napok, dicső események! Felvillan a szem, gyorsabban dohog a szív, megfeszül az izom, ha a dicső szabadságharc eseményeinek bűvös emlékezetébe mélyedünk.

Nincs zene nagyszerűsége s lelkeait erőteljességre nézve ahhoz fogható, mely füleidben zugszong, ha elmerengsz a nagy napok emlékein.

Hallod pörögni a dobot, melyet ver a honvéd. Hallod orkánkat üvöltöni: „Esküszünk, esküszünk rabok tovább nem leszünk. Hallod Kosuth Lajos hatalmas hangját, a Rákoczy-induló viharos dallamát, a márczius 15 iki napja vívmányait üdvözlő tömeg eljenzaját. Hallod továbbá, a mint a fegyver ropog, haldokló hűbörg, a mint ujjong a győztes, sohajt egy vérbe fojtott nemzet.

A nagy eszmék nagy áldozatot kívánnak. A nemzet meghozta a nagy áldozatot.

A szabadság szótára keresetlén hatott az egész hazában, visszhangra talált minden magyar keblében.

Nem hagyhatta érintetlenül a gyergyói szé-

TÁRCSA.

Három csillag.

— Akrostikon.

Jézus, igaz Isten! halld meg bő tohászom:
Éltem sőtét egén fényt csak egy csillag hint,
Zavart, gyászos eszmék borítják lelkeimet,
Ugy mint nehéz felbök az azur kék eget.
Soh' se aludják ki ez a csillag: — a hit!

Sütét egemen — oh a mit kioltának!
Zavart, gyöttrő eszmék — ébredjen fel a fény.
Ennek világa ha feltűnik egemen,
Nem lesz olyan komor, vigasztalan lelkeim.
Tündöklő fényt hintsen e csillag — a remény!

Szeretéből, Jézus mily sokat szenvedtél!
Zugolódás nélkül vitted a keresztest;
Igy jelölve meg az üdvösségnek utját.
Világ Megváltója, gyujts még egy fényugárt!
Ez lesz a harmadik csillag: — a szeretet!

Kriszta Klára.

Álom és — való.

Irtta: D. Béla.

A tavasz rügyeket fakasztó melege kicsalt a szabad természet ölébe és feledtetni kezdé velem ama fásultságot, a melyet a tél zord hidege és a folytonos téli egyhanguság idézett elő lelkemben. Mintegy megújulva, úgy szólva egy ne-

héz, nyomasztó álomból felébredve, járok ide-oda a már egészen zöld pázaiton s fásult lelkem is mintegy új erőt nyerve, egész más színben látja a világot, mint eddig. Jövendő terveim, remélt jövendő boldogságom ismét emlékezetembe jönnek és mintha nem is lettem volna még tegnap semmi iránt nem érdeklődő, fásult lelkű ember, úgy színeztem magam előtt a jövendőt, — a boldog jövendőt.

Ilyenmül befolyások hatása alatt állva, heveredem le a puha, zöld fűbe s mintegy az előbbi gondolatok folytatása képen, rézletezni kezdem jövendő terveimet, nem is gondolva semmivel, a mi ezt megakadályozhatná, megromthatná. Nem látok magam előtt semmi mást, mint azt, a mit mindig ohajtottam s hön ohajtok most is, s mintha álomba merültem volna, nem hallok semmit.

Egyszerre egész tisztán feltűnik közvetlenül előttem egy arany hajú, barna szemű lányka s igazúen néz rám.

„Ismerek! Te vagy az én ideáalom. Te vagy mindenem: multam, jelenem és jövendöm. Jer, ül le mellém a puha zöld fűbe. Hajtad fejedet az én pihegő, boldog keblemre. Óleld át karjaiddal nyakamat es mámoríts el egy üdvözt hozó csókkal. Oh, jer!”

És a lányka ott van mellettem. Átül s folytonosan csak a szemembe néz. És én, mintha leigázott rabszolga volnék, mintha tündérek varázsaának hatása alatt állanék, reszketek a bol-

dogságtól s még mozdulni sem merek, hogy ne zavarjam e percznek idillikus csendjét.

Kevés idő múlva a lányka csengő hangon szólal meg:

„Tudtam, elvártam ezt tőled. Hitttem, hogy szeretsz és nem csalódtam benned.”

És én az örömtől megittaalva rebegom utána ugyanezen szókat és folytatam tovább:

„Itt vagy hát végre álmaim tündére. Itt vagy, hogy többé soha el ne válj tőlem. Oh, éreztem én, hogy egyszer inég is csak boldognak kell lennem. — Szöke angyalom, hisz te szeretsz engem! Miért vártattál hát eddig magadra? Miért tartottad magadat oly távol tőlem? Miért nem sejtetted legalább eddig velem, hogy érzesz valamit irányomban? Mennyit vesztegettünk mi el ama rövid időből, a mi a zavartalan boldogság részére ki van mérve!”

Oh, ne nézz rám oly szemrehányólag panaszaimeért. Hisz nem akarlak ezzel bántani téged. Hagyd, van még idő s pótolhatjuk azt, a mit eddig elmulasztottunk. Ugy, jer közelebb hozzám; egy csókot: a kibékülés csókját; még egyet: az egyesülés csókját; csókolj számtalanszor, mindenért, a mi kedves előttem és előttem, — rem, — clőtünk. Mindenért adj egy külön csókot.

Most boldog vagyok! Hisz karjaim közt tartlak téged, a kiért küzdöttem eddig a küzdök ezután is.”

És ő nem szól semmit. Szemei könnyől csillognak s üléléének heveségéből érzem azt

kyeiség sem, melynek szintén sokoka volt a szabadság után vágni.

A március 15-iki események, melyek Pestben történtek, ismétlődtek a szép Erdély szívében Kolozsvárt is. Innen gyors sárványokon átrepült a székely földre s ünnepet tartott Maros-Vásárhelyen is.

A marosvásárhelyi kir. tábla ifjú gyakoroncái Veres Adám, Gecző János, Donáth Pál s Kedves Tamás voltak az első apostolok, kik meggyűnkbe elhozták a pesti események híreit s hirdették először a március 15-iki nagy nép esztűt. Föllekeülve a Pesten, Kolozsvárt s Maros-Vásárhelyt történt eseményeken, haza jöttek, hogy testvéreiknek, barátaiknak hirdessék a szabadság eszméit. Lángoló lelkesedéssel, a honseretet varázsszával feattették a nép előtt az Uniót, az egyenlőséget, a sajtószabadságot, a székelyek ősi szabadságát s a megváltás öröjét, mely a székelységet a Bukow rabláncza ulól felszabadítja.

A nép lelkesedve halgatta a szónoklatokat, melyek régi csodás dolgokat elevenítették föl lelkükben. De a nemes lelkesedés mellett sőtét ányként lappangott a reakció és a határvidéki katonai szellem is.

Egész Csikmegye s Gyergyó is katonai parancsnokság járma alatt nyugott.

Csik-Szeredából a szelidebb érszál Schirding ezredes eltávozáva a helyébe jövő Darschner ezredes a megye területén lévő századokat szigoru utasításokkal látta el. Gyergyóban Cherniko, gyergyószmiklósi őrnagy mindent megiett a lelkesedés előjártára. A fegyelmhez szokott tisztek lü eszközüik levén, szelűten izgatták, az altiszteket előléptetésekkel kecsegtették, a kiszolgált invalidusokat nyugdíjuk elvesztésével fenyegették s a népet itatták. Erdély unióját karhözatonak testették s azt hirdették, hogy jólétüket csak a két fejű sas s a császár oltalma alatt találják fel.

1848. április 12-ikére Csik-Szeredába székgyűlés volt hírlerve melynek tárgyai az Unió és a függetlenség volt.

A gyűlésterem megtelt sok kitűzött arcu kihívó tekintetű katonával, csakélyebb számú lelkes nemességgel.

A királybíró megnyitván a gyűlést, csakhamar felláll egy katonatiszt, lázító tekintetét széthordozá a fölbérelt altiszteken s az előre elkészített terv szerint kitűtök a lármas felkiáltások: „Maradjunk a régi mellett, nem kelj az unió!”

hogyan érti, a mit én mintegy fölörült összevissza mondok neki; érti és érzi azt, a mit én gondolok s a mit én érezek...

Hallgatunk ezután a rüppen perc percz után s e boldog együttlét még mindig tart...

Zörejt hallok a felriadok. Isteneim, mi ez? Szöke angyalom nincs velem! Hova lett, — oh hova lett?

Tiszán emlékezem még mindenre. Itt volt, itt ült mellettem, hisz még ruhájának illatát is érzem. Elment tehát, — elment...

A tavaszi nap melege mintha megszűnt volna, hideg szellő csapja meg arcomat. És én álmodozásomból felébredtem.

Oh már tisztán látok. Álmodtam a ébren álmodtam. Nem volt „Ó” nálam. Talán nem is gondolt reám, nem hogy leereszkedett volna hozzám.

Ismét a régi, fáult ember vagyok. Megszűnt a napsfény, megszűnt az élet meleg s ezzel keblemben is elharmvadt a boldogság reményének utolsó szikrája is. Fáult ember vagyok. Most már komolyan tudok gondolkodni arról, a mi az előbb önkívületi állapotba ejtett. És gondolom: szerettek? — Oh igen, szerettek ép úgy, mint szerettem álmodozásaim közepette; szerettek még jobban, úgy hogy ha a reménynek csak egyetlen sugara vetődneik telém, én képes volnék a pokol kapuját bezuzni, hogy szöke angyalom kezét megnyerhessem, vagy a mennyországból lopnék egy fényes csillagkoszorút szöke kedvesem fejére, ha szeszélye úgy hozná, hogy ilyet viseljen.

A vihar nagyobb kitörését csakis Mikó Mihály lánglelkű szónoklata tudta megfékezni, kinek beszéde alatt, a mint az unió igazi értelmét s a szabadság eszméit magyarázta, az elvult kedélyök csillapodni kezdettek. Az ámitásokat leleplezte s a halvéleményeket diadalmasan osztatta el Vágül a székely lelkületet megragadó daczóságát lefogvverző ezen érvelésél élt: „Az eszmék, melyek ellen önkik, szeretet katoná polgártársaim telingerülteknek látszanak lenni, olyanok mint a Nemere szele és az égi napsugár; elutnak azok közénk, el önköhöz, ha mindjárt a General Com-mandó bepadolgtatja is Csikországot. E beszéd hatása nagy volt, mindenkit lefegyverzett, csakis az osztrák érzelmű tisztek voltak elégedettek.

A gyűlésnek tehát megvolt az erkölcsi diadala. A szabadságért lelkesedni tudó honfiak elszedtek a megye községeibe, a székelységet buzditották, lelkesítették.

Ez időtáiban már a felbujtogatott s osztrák katonai segély is ellátott oláhok Erdélyben megkezdette vérlázító gyilkolását. A magyarság közt gyilkolt, rabolt égetett. Így hamvasztotta el Enyed városát Hunyadmegyében és a Bányavidéken egész magyar családokat költtek. Ily helyzetben hitva fel a vár megyék magyarsága a székely nemzetet, hogy helyen fel s mentse meg magyar véreit a végső elpusztulástól. E felszólításra összehívott az agyafalvi gyűlés 1848. okt. 16-ikára.

A hazafiak mindenféle azon működték, hogy minél többben jelenjenek meg. A lelkesítések nem maradtak eredménytelenül, s a 34 évig a határ-öreg beköjába vert székely Plönickent új étre öbredet. Csikszéknek egy szive lett s elhatározták, hogy mindenkik fegyvert fog a haza védelmére a felbujtogatott oláhok, ráczok és horvátok ellen. Ez időben Csikmegyének jelesebb férfiai Mikó Mihály, Bialis Ferenc és ditrói Puskás Ferenc voltak. Ezekhez csatlakoztak a fiatalabbak részéről Gecző János, Veres Adám, Kedves Tamás, Madár Imre s mások. Ezek fahúr-falura jártak, népgyűléseket tartottak s buzditották a népet az agyafalvi gyűlésen való megjelenésre. Nemesak a népnél hanem a rendes székely katonaság körében is annyira tudtak hatni, hogy a tisztek sem voltak képesek a kedvező hangulatot elfojtani.

Ekkor azonban az osztrák izgatás is megindult a gyergyói oláhok között. Topliczán és Várhelyen fészkelődni kezdettek. Ditróiból Csibi Alajos bíró, Lukács Márton, Bándi Tóder elmentek

A reménység azonban hiányzik. Az, a kit imádkok, nem száll le hozzám, hogy megmentsen a végelkeseredéstől, hogy megmentsen az elzúllt posványától. Nincs remény.

De hisz téged nem vádolhatlak. Te nem tudhatsz érzelmeimről semmit. Találkozásunkkor mintegy örült vágýtól készetve ohajtanék leborolni előtted a kéri téged mindenre, a mi szent előtted, hogy tégy boldoggá egy boldogtalan embert egy ily álombeli gyönyör megvalósítása által.

De haigatom kell. Elérhetlen csillag vagy te előttem. Olyan vagy mint a szivárvány: annál messzebb látszol, minél tovább megyek utánad.

És mindeinek mi az oka. Az, hogy lehetlenség küzeledbe férközni, lehetlenség veled tanuk nélkül egyetlen szót szólni. Ép ezért lehetetlen megértetni veled azt, hogy mi lakozik szivemben. Ha együtt vagyunk is, én csak aláztos bámulattal nézlek téged, de nyelvem nem szólhat, mert hallgatást parancsol az etikette-nek nevezett társadalmi nyűg s főleg bizonyos körülményeknek különös összetorlódása, a mi bármily erős szándék és akarat duczára is, arra kényszerít, hogy szivem érzelmeinek hangját elnémítsam. Ném is várom hát a reménység feltűnését mert szöke angyalom nem ismerhet meg engem soha s így sejtelve sem lesz arról, hogy a szerelem tűzének lángja elpusztít egy ifjút, a ki előtte senki, a ki előtte semmi. Számomra tehát nincs egyéb bátra mint, lemondani, lemondani...

Ballagok hazafelé, fáultabban mint valaha, visszaemlékezve az álom közben érzett mámorító boldogságra, csak azt ohajtom, hogy: bár az álom való volna, — s lenne álom a való.

Topliczára az állapotok kikémlésére, kiket az oláhok elfogtak, egy pajtába bezárva, vályuból akarták őket etetni. Veres István remetei birtokosnak köszönhették kiszabadulásukat, ki a Topliczán tartozkodó osztrák tisztet felhívta Várhelyre hogy megmutassa, misorint a székelyek részéről mi sem fenyegeti a várhegyieket. Innen pedig barátságosan magához hívta Remetét. Mikor azonban a lakosság neazt vette az osztrák tiszt ottani tartozkodásának fenyegető állást foglaltak el vele szemben. Így sikerült kicsikarni tőle egy levelet melyben elrendelte, hogy a topliczai foglyokat bocsássák szabadon.

Ez idő tájban egy tribun is megjelent a topliczai és várhgyei oláhok között, kit a ditrói önkéntes huszárk ditrói Puskás Antal vezetésén alatt meglepték s bator fellépésikkal sikerült elfogniok s bezárították Csik-Szeredába.

Az agyafalvi gyűlés ideje a legjobb előjelek között elérkezett. A gyergyói székelységet sőt a rendes katonaságot is meg lehet nyerni az ügynek: a katoná tisztek közül különösen a székely és magyar ifjak a hazaszeretettől áthatva önként csatlakoztak az ügyhez; annétogva sikerült az agyafalvi gyűlésre a fegyveres katonaságot is elvinni. Itt a gyűlésen pedig még a tisztek is csakítotték a magyar alkotmányra. A gyűlés folyama alatt njabb hírek jöttek arról, hogy Fejér, Hunyad és Küküllő megyékben az oláhok gyilkolják, pusztítják a magyar nemességet; Szász-Régen pedig Urbán megérkezett az oláhokkal és katonával.

Urbán megjelenése ismét forogásba hozta a gyergyói oláhokat. Békásban, Zaeclánpatakon ellenséges mozgalom tört ki. Gy.-Szt.-Miklósról Kopucz István s Zelig Péter békeltetés ezalából Békáaba mentek, azonban a dühöngők elől csak álruhában menekülhettek vissza.

Hasonló forogás volt a várhgyei oláhok közt is. Híre futamodott, hogy a székely községekbe akarnak törni. E hír harczra hitva fel az ilhon maradtakat s a gyergyói községek az alakulóban lévő Koasuth huszárokkal s a katonai zenekarral Ditróban termettek. Itt a puskaporos magazinban tültésekkel látva elmagukat. Várhgye fel indultak. A mint az oláhok meghalották a zenekar nagy dohajt, az erdőkbe menekültek. Ellenséget nem találva, feleslegzett harcvezénynek az oláhok mélkusából nézpel csillapították le s ezt a hadjáratukat mai nap is mézes háborúnak nevezik.

Az agyafalvi gyűlésen a lelkesedés és harcvágy annyira fellángolt, hogy úgyuk nélkül, hiányos felszerelés mellett is a táborba szállást határozták el. A vett hírek következtében egy részük Urbán ellen Szász-Régen felé, a másik rész pedig Radnóth felé indult. Ez utóbbi a gyűlés utáni nap el is mult, a honvédek és a lándások utközben több oláh csapatot szétzortak s Radnóton kipihevén magokat a Maroson átjöttek, s a Mezőségeen Régen felé vették útjokat, hogy itt a székely rendes katonasággal egyeüljenek. Mielőtt egyesültek volna, már megkezdődött Urbánnal a harcz. Október 31-én Urbánnak először elbcsapatját, délután 4—5 óra tájban pedig hogy a nap muukája teljes legyen, az oláhok fűhaderejét zorták szét a székelyek. E két csata végzetes volt az osztrák és oláh érzelmű Szászrégenre. A kegyelem fűltételeit a város szinlelt okok miatt nem teljesítvé, Beczmann alezredes két órai zákmányolást engedett, a mi azonban eltartott egész nap. Este egy kereskedő boltjában kiűtött tüztől a város langalni kezdett, s a terjedő égés a rablási kedvet még inkább fölkelvte, a mit a székelyek megfoghattak azt táborukba vitték.

November 15-én Vásárhely alatt a Szebenből jött Gedeon császári tábornok rendes seregével álltak szembe a székelyek. Azonban az osztrákokkal titokban egyetértő tisztek mint ez kudarcokkal végződött. A császáriak 12 ágyuja megfutamtotta a székelyeket, kik szerte haza szedtek.

E szerencsétlen csatavesztés újra a reakció hatalmába szolgáltatta a székelyeket. A nép lelkesedése által leszorított osztrák bérenczek kibujtak sötét önkívületből, levetették álarcukat s újra a katonai parancsnokság beköiba verték a székelyeket. Chernikó felújította Gyergyóban uralmát de nem sokáig tartott, mert 1849 elején Bem tábornok gyűzelmes előnyomulásának hírére a félrevezetett határőrök önézetre kezdtek ébredni. Mikó Mihály ekkor már kormánybiztos volt s azon nevezetes eseményre, mely 1849. január közepén Gy.-Szt.-Miklóson lefolyt örömmel gondolhatnak a gyergyói székelyek. Bem január 11-én tudatta Mikó Mihály kormánybiztosal, hogy 18-án Maros-Vásárhelyt lesz, intézkedik tehát, hogy Gyer-

gyó és Csik a haza védelmére fegyverbe álljon. Bennem a levelét László János nevű ifjú ültönyöbe varrva hozta el Mikónak Alfaluba, hol többen összejövetülve várták a bátor ifju visszatérkezését. Nevére fellángolt a lelkesedés.

Csernikói őrnagy azonban Gy. Szt. Miklóson el akarta fogtatni a levélhöz ifjút, ki nemzeti szallagosan jelent meg Mikó Mihály a híre (Gy. Szt. Miklóson termet, a lakoságtól kísérvé a katonai iródba ment, hol Csernikói őrnagy meg lehetős fanyar képpel fogadta. A mikor Mikó kíséretével az iródba lépett, együtt voltak a reakció legjezeztetebb emberei, közöttük a hírhedt Kovács kapitány. Mikó bátran eléjük állott a félelmet nem ismerő hangon mondta a szemükbe, hogy az urrk, úgy látszik hajtóvadászattal tartanak a község polgáira. Kovács kapitány hevesen felbeszakítva, magyarázatot kért; Csernikói pedig gunyosan oda veté: Ügyeljen, nehogy a vadászattal saját személyére is provokálja! „Nem oly könnyű azt tenni — felele Mikó — mint mondani. A tiszt urak a minnevlünkben a haza ellenségeivel szövetekeztek, de a számádás órája közeleg, nem sokára itt lesz a lengyel hős. Majd az számon kéri a katonai parancsnokságtól s az elcsábított zűredéktől, hogy miért zárják el a gyergyói székelyt a testvér magyartól, miért nem engedik, hogy ezek is vértüket áldozhassák a haza szent ügyéért. Tiszt urak, Bem kemény számadást fog tartani s az őrnagy ur fenyegetésével elkésett. Ekkor felmutatta a Bem levelét. Az itt folyt párbeszéd híre már kiment volt a nép közé, s minden gátat szétszakított, a sokaság éljenzése és örömkialtása megreszkettették a tiszteket, kik közül többen helyeslőleg intettek. A főlebredt önérzet egy pillanat alatt szétzakította a katonai parancsnokság láncát, s az a rabbilincs, melyet 1764-ben a csiki székelyekre vert Bukow, tényleg azért lön szagatva itt hol hajdan a legelső határőrségi zászlószentelése volt.

Mikó egy későbbi levelében a gyergyói eseményekre vonatkozóan ezeket írta: „Dicő nap és dicő nép volt ez, még most is, oly hosszú idő után is fellelkesülök, ha e napra s e népre gondolok. Búlszékévé tesz, hogy vezetője voltam s életem legeszebb napjai közé számítottam. A lakosság mellett különös hálával emlékszem a papságra. Olyan klerus tán a világon nem volt. Mészáros Antal, Andrási Antal! Óh, Istene ez a két pap! Két Kapisztrán, két hadvezér! Andrási Antal alfalvi lelkész, midőn harcaink végén a muszákák kihalgatára Csik-Szeredába kísérték, Szt. Tamás baráti körben átkot mondva a haza ellenségeire és imát mondva a haza boldogságáért, golyó thocsájtott agyába. A bitófat akarta kikerülni.”

A gyergyószmiklósi események a gyergyói magyar községek lelkesedéséből fakadtak s az emberi lelket és szívet elbűvölő, elmámorító hazafias élet forrott fel. Mindenki fegyvert fogott, mindenki harcos akart lenni. A levegőt betöltötte a lelkesedés, harci daloktól visszhangzottak a hegyek ormái. Apa fiuival, testvér a testvérral szígett a zászlók alá. A kit besoroztak búszkén járt alá a fel, önérzettel mondva, hogy ő honvéd. A lányok felbokratták, felszalagolták csákóikat. Lányok, legények harcias dolgokat énekelve jártak be az utcákat. Legeszebb ünnepek korukra volt ez, a haza áldozati oltár, a lelkesedés rajta az óg gyertya láng, szent ének a harci riadó orgonája, dobpergés és trombiták harsónaja.

A lelkesedésnek a vihara a csikszeredai és gyergyói katonai kommandót elseperte. Bem is közeledett seregével s ennek hírére Dorschner ezredes Csik-Szeredából egy éjjel elmenekül Oláhországba, hasonlóan cselekedett Csernikói őrnagy a gyergyóiak zaarnoka is. Kovács István kapitány Ditróban fogták el a Szeredába kísérték a székelyek.

Csak hamar megjelent Csik-Szeredában Gál Sándor székely hadparancsnok egy csapat honvéddel a pár ágyuval a a honvédegebe sorozás megkezdődött. E közben Bem is megérkezett Csik-Szeredába, hogy ő maga is személyesen tapasztalatot szerezzen az állapotokról. Megyénkben a nemzetőrparancsnok csikmadfalvi Tamás nyug. székely huszári őrnagy volt, kit később csiktagolozai Sándor Lászlóval együtt Urbán Kolozsvárt kivégeztetett.

A szük keretben nem írhatom le a csatákat melyekben megyénk honvédei résztvettek, s csak általában elítem meg, hogy tegyvereik mindenütt ott fénytelten a dicő harcokban, és hogy megyénknek jutott azon dicsőség, hogy Erdély elbuktával a két utolsó győzelem területén vivasák. Nyergesen és Tusanódon győzelmesen harcoltak az oroszok ellen. Győzelmök azonban

azonban már nem menthette meg az elveszett szent ügyet a legfőbb a székely bősieség dicsőségét emelte. A muszákák ugyanis áruloktól vezetettve, Alutakon a székelyek mögé kerültek, kik magukat egész Erdélyen átküzdve, legutójjára teték le a fegyvert.

Az oroszok kéthónapig tartották megazálva Gyergyót. Az osztrák katonai parancsnokság bürtönei megtelek hazafiakkal, egy részük Kufateinban s Aradon vagy itthon voltak rabláncokan. mások pedig a bujdosás és üldözés kínos napfai szentvedték.

Beállott a szomorú siri esend Félni, reteg-nie kellett mindenkinek a bürtöntől, a rabláncz-bitófatól. Ha valaki a házat sütet szinre meszeltette, rögtön gyanuba fogták, hogy a forradalmat gyászolja: a kereskedőt, ha nemzeti szolgá volt a boltjában, rebelliesnek vádolták zaklatták.

Majdnem két évtizedig tartott ez egész országban a törvénytelen állapot. Isten azonban végte a népet. rabláncunkat újra széttörtük s ma is élünk erők teljesességben.

Ma is áldozhatunk örök ideálunkért: a magyar szabadságért.

Márczius 15-ike! szabadság hajnala. Isten! ki magyart alkotál, áldd meg szívünkben szent eszményünket. Adj erőt továbbra is a szabadság és hazaszeretetre. Tudjunk élni búszkén a szabadság égi szerelmével s meghalni bátran a szabadságért szabad hazában.

Vértés Lajos.

Mindenféle.

— Gyászír. Megrendülve értesültünk egy újabb szomorú gyászestéről, mely közéletünket egyik igen tevékeny tagjától fosztotta meg. Tusanádi Élthes Elek forrú szeretett feleségét, született Horváth Fridát veszítette el, mivel boldog házasságban 40 évig élt. — A mennyire mélyen fájjaljuk a derék, kiváló műveltségű urí nő halálát, annyira kell kívánnunk, hogy a jó Isten a keserő férj szívére adja meg a vigasztalás balzsámát, hogy az isteni Gondviselés búcsa intézkedéseiben való megnyugvással keresen enyhülést sajjó szívének. A gyászestéről a család a következő gyászjelentést adta ki:

Aldírattak a szív legmélyebb fájdalommal tudatják, hogy Tusanádi Élthes Elekné szül. Horváth Frida nyug. kir. tanfelügyelőné életének 65-ik boldog házasságának 40-ik évében, folyó hó 31-én délután 5 órakor, példás türelemmel viselt három heti betegsége után a haláloktól szentáegének bszög felvétele után az Urban csendesen elhunyt. A kin szentvedett első tetemei folyó évi április hó 2-án délután 4 órakor fognak lakásáról a csikszeredai róm. kath. temetőbe örök nyugalomra kikisérteni. Lelkéért az engesztelő szent mise április 3-án d. e. 9 órakor fog a helybeli róm. kath. templomban az egék Urának bemutatni. Az örök világsággyé fűszekedjék neki! Csik-Szereda, 1900. évi márczius 31-én. Élthes Elek nyug. kir. tanfelügyelő, miut férje Özv. Balázs Antalné mint testvére, és leánya Özv. Baikó Lajosné. Élthes Zsigmond mint sógora, és neje Madár Juliánna Gyermekük. Béla az elhunynak nevelt fia, Irma férj. Marackhi Róbertné. Ilona férj. Mörk Károlyné. Károly, Margit és Judit. Élthes Jakab polgármester és családja.

A temetés a város és vidék intelligenciájának rendkívüli részvételével folyt le. A halottas háznál felállított s a szelbínél sebb koszorkukkal borított ravatalhoz már 3 órakor kezdte meg a nép a zarándokut. A gyászszertartást Török Ferencz helybeli plebánus Kopacz Pátrik és P. Tima Dénes ciksomlyói Szent-Ferencz-rendű szerzetesek segédlete mellett végezte. Pontban 1/2 5 órakor indult meg a halottas menet a gyászszéztől a temetőbe, hova a megboldogult urnőnek tetemei örök nyugalomra helyeztetek Nyugodjék csendesen!

— Hazatért honfitársunk. Egy hazakerült székely atyánkfáról kell megemlékeznünk. Ez Horváth Zoltán festőművész, ki több évig tartózkodott Romániában, hol a bukaresti (Baratia) kath. templom s más középületek kifestésével szerzett magának hírnevet. Ő festette ki a sziget-ujfalusi (Pestm.) templomot is az összes templomi tárgyakkal együtt; ugyanide falképeket is készített a legnagyobb megelégedésre. Horváthot, ki legújabbban a csikszmiklósi templom kifestésére kapott megbízást, egyesületeknek és egyeseknek szives figyelmébe ajánljuk.

— Újabb gyászír. Erős Elek — Csik-Szereda város nyugalmazott polgármestere — a vagyona birtokos — f. hó 2-án délelőtt, 84 éves korában városunkban elhunyt. A megboldogult ama régi, szokimondó, tipikus alakok közé tartozott, kik nem igen túrik a mások ellenveléményét; kora és ödi természeténél fogva ellensége volt a haladónak, mely felfogással több ellenséget, mint barátot szerzett magának. Komor, rideg, zárkózott volt egy a magán, mint a társadalmi életben; legközelebbi vérokonait is viselkedésével távol tartotta magától. Egyetlen szenvedélye a vagyonyűjtés volt, s habár a kérelhetlen hi-telezők sorába nem is tartozott, a számtan alapművelésével tisztában volt. Buzgó vallásossága mellett a csikszeredai egyháznak áldozatkész pátrónusa volt, a templom tornyát saját költségen fedette, de egyuttal a plébánosá megrendelte a saját emléktábláját is, mely a templom fedelén örök időkre fogja hirdetni a pátrónus nevét. Tekintélyes szép vagyónával sok kegyelotes és nemes cselekedetet vihettelt volna véghez. Leg-alább a ciksomlyói főgimnázium internátusa javára tehetett volna egy alapítványt. Ennél méltóbb emléket nem állíthatott volna magának. Különbben de mortuus nihil... nisi bene. Legyen könnyű a földnek!

— Megrendülő gyászír. Lapunk zártakor vettük az alábbi gyászjelentést, mely egy a nűg teljes erejében volt. Csik-Szereda társadalmá által nagyrabecsült nagyazonnyokunk hirtelen bekövetkezett haláláról szől:

Kőröstarcai Vezér György és neje ábránfalvi Ugron Margit magyar-gyermónemestori Kabla Sándorné szül. fogarasi László Margit, fogarasi László Ferencz és Mária egy a maguk, valamint az egész rokonság nevében tájadalomtól megdört szívvel tudatják, hogy a legjobb anya, nevelőanya és nagyedne örv. halottjaként Vezér Zsigmondné szül. fogarasi László Anna (1900. évi márczius hó 30-án reggeli 3 óra 15 perczkor, élete 71-ik évében a halotti szentáegnek átjatos felvétele és rövid szenvedés után jobblétre szenderült) A drága halott tetemei márczius hó 30-án déltán 5 órakor, Arvadás-utca 18-ik számú lakásán fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és márczius hó 31-én déltán 4 órakor a kolozsvári róm. kath. temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Lelki üdvéért az engesztelő szent mise-áldozat április hó 3-án délelőtt 9 órakor fog az egék urának bemutatni. Legyen örökké áldott a legjobb szív emléke!

Az elhunyt előleki matrónában Vezér György brassói kir. törvénytörési elnök a fiaért rajongó legjobb édes anyát vesztette. Szívünk legizűtőbb érzelmekkel oszontunk mély bánatban és fájdalommal, melyre vigaszt csak az idő hozhat.

— Öngyilkossági kísérlet. Tánzos Borbála cikscsekefalvi leány mult hó 31-én eczeteszeszbe ászatott gyufával akarta magát megölni. Szerencsére a kísérlet idején észrevették s így a halálra szánt leányt megmentették.

— A sorozás. A káson—alsziki szolgabírói járásban megejtett sorozáson 207-et találtak alkulmasnak.

— Hirdetmény. A kúrti kerületi kir. felügyelő urnok 1900. évi márczius hó 25 én kelt 26 számú rendeletével a héjjasfalva—gyimesi államut 121—136 km. szakaszán levő 95. és 133. számú mütárgyak helyreállítását 3131 kor. 32 fl. összeg erejéig engedélyezte. A fentelemtett munkálat foganatosításának biztosítás céljából az 1900. évi április hó 30-ik napjának d. e. 10 órájára a ciksmegyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zártajánlati versenytárgyalás hirdettetik. A versenyeni óhajtok felhivatnak, hogy a fennebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előírt 5 százaléknyi bánatpénzzel ellátott zártajánlataikat a kitűzött nap. d. e. 9 óráig a nevezett hivatalhoz annyival is inkább igyekezzen beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni. A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők. — Kelt Csik-Szeredában, 1900. évi április hó 1-én. Csikmegyei m. kir. államépítészeti hivatal.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos:

Sztróbadna József.

A közönség köréből.

A Csikmegyei Híradó f. é. 10. számában a csikszentmihályi előljárási választásról megjelent tudósítás, a mint meggyőződünk, az olvasó közönség körében téves vélekedésre nyújtott alkalmat. Epen azért ugyan ezen tisztelt közönség iránti tiszteletből szükségessé tartjuk azt kiegészíteni. Előre hősátjuk, hogy mi sem szándékozunk senkit szerénységében bántani, sem hibáiban védelmezni, de legkevésbé megvárni azt, hogy valaki önmagának tömjén füstöt eregessen. Tény az, hogy szelidebb erkölcsű nép egy községet sem lakja mint ezt, ámbátor csak nem rég írta valaki bizonyos szent penna a Csiki Lapban, hogy majd minden udvar meg volt rakva lopott ökrökkel.

Az is tény, hogy az ő szeretett plébánosaink szent igéit nagyon meghallgatja, s a perelésnek szent példái elárasztottak mindenféle világi hatóságot. Tény az is, hogy az előljárási választásnál a szeretett plébános szentséges missziója bámulatos sihetaiségének művészi erejét, midőn kibirta vinni azt, hogy a népet a volt előljárok ellen hangolja; mivel hogy tudvalevőleg a nép törhetetlen bizalommal szokott viseltetni az előljároja iránt. Megemlíjük kapunkat az apostoli küldetésnek ezen dícső vívmánya előtt, s gratulálunk hozzá! Tény a Kósa György megválasztása s csak az a furcsa, hogy a neki zengett elismeréssel szemben ugyanazon szent hangok ez előtt másfél évvel „Csikóosok Csikban“ cím alatt homlok egyenest ellenkezőleg nyilatkoznak. Végül tény az is, hogy az év tizedek óta tiszta kézzel működő Koncz Józsefet csupán 34 elkárhozott lélek pártolta a kiskél az elhíntett szent igék terméketlen talajra hullottak. De már az nem tény, hogy Koncz Antal volt bíró a község ügyeivel nem törődött volna. Sőt épen, mert — nagyon is törődött minden ténykedését szent felháborodás követte akár jó volt az, akár rossz. Hogy miben állott az a bizonyos ember kínzás, azt még nem feleztük fel sem mi, sem a hatóságok. De talán abban volt bűnös, hogy nem tért Istenhez, bizonyos szent czélok keresztül vitelére? Ezért lett ő elítélve az örök tüzre.

Az sem igaz, hogy Petres Ignác „helyett“ mást választottak volna, mert ő hat évi pénztárosága után annyira jóllakott apostoli ellenőrzéssel, hogy tovább arra reflektálni hajlandó nem volt. — Telhát csak mást választottak de nem helyette. — Midőn az említett tudósítás finálját magunkévá téve mi is a feldult béke helyre állítását kívánjuk, kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy ezt a fennirt cikkhez hasonló eszközökkel kivinni nem lehet. S alapos az aggodalmunk, hogy ez a — bizonyos korszakot jellemző — dulakodás, csak akkor ér véget mikor letelik maga a „korszak“ is. Ha békét akarunk, hagyjunk békét egymásnak! Egy érdekelte fél.

122—1600. v. számboz.

Hirdetmény.

A közigazgatási bizottság folyó évi 1900. évi március hó 12-én kelt 158 számú határozatával a szereda-tölgyesi törvényhatósági közút 7—20 kmt szakaszán lévő 21, 22, 23 és 24 számú műtárgyak újraépítését 26445 kor- 93 fillér összeg erejéig, és a 159 számú határozatával Ditró-Putnai törvényhatósági közút 90—93 kmt szakaszán lévő 140 számú hid és 134,135 számú műtárgy újraépítését 6245 k. 27 f. összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok fagonatosításának biztosítása czéljából az 1900. évi április hó 28. ik napjának d. e. 10. órájára a csik vármegyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati verseny tárgyalás hirdettetik.

A versenyeni olajtók felhivatnak hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó az engedélyezett költség után számítható s a részletes feltételekben előirt 50/0 nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a két munkára külön külön a kitűzött nap d. e. 9. órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki műveltet és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponta megtekinthetők.

Magyar királyi Államépítészeti hivatal
Csik Szereván 1900. március 29-én

Pap Damokos,
hivatal főnök.

Árverési hirdetés.

Alattirt, mint vagyonbukott Govrik Gerő csikmenasági kereskedő csödtömegének gondnok, ezenem közhírré teszem, hogy a csödtömeghez tartozó csödléltár 98. 19. és 100. folyó száma alatt felvett 17 terü széna 2000 drb téglá és 1 öl tüzi bükkfa összesen 370 korona becsértékben a csödválasztmány 1900. évi március 4-én hozott határozata alapján el fog adatni.

Az árverés megtartására határnapul 1900. évi április hó 10-ik napjának délelőtti 9 óráját

Csik-Menaságra Govrik Gerő lakására tűzöm ki, mikor is az ingóságok becsáron alól is el fognak adatni

Vevők tartoznak a vételért a helvasinén azonnal lefizetni.

Kelt Csik-Csekefalván, 1900. március 2.
Dr. Rozsnyai Lajos,
támogondnok.

HIRDETÉS.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint már több év óta fennálló

nyerges és kárpitos üzletemet

a mai kor igényeinek teljesen megfelelően njonan rendeztem, hol minden a szakba vágó munkák elkészítését legnagyobb készséggel elvállalom és azt cainos kivitelben olcsó ár mellett pontosan eszközölöm. Raktáron tartok mindenféle ruganyos divókat 40—200 koronáig és garnitúrákat; úgy hogy itt mindenki beszerezhet székelykötést ép oly olcsó áron, min bármely nagyobb városban

Továbbá kész kocsik és szánok raktáron vannak

Végül a n. é. közönség szives figyelmét felhívom azon körülményre, hogy a kocsik, valamint minden a szakba vágó munkák javítását elvállalom.

Magamat a n. é. közönség jóindulatu pártfogására ajánlva maradtam kiváló tisztelettel

Bájer Ferenc,

11—26

nyerges és kárpitos.
(Vár-utca, leányiskolával szemben).

Fényképek mindennemű dísz tárgyra.

Fényképészeti jelentés!

Van szerencsém Csik-Szereda város és vidéke t. közönségének b. tudomására hozni, hogy az eddig általam vezetett Munkácai Lajos-féle fényírdától megváltam s az eddigi felvételi helyiséggel szemben, öz. Lux Sándorné urnő házában április hó 1-én egy ujonan s az eddiginél kényelmesebben berendezett

FÉNYÍRDÁT

nyitottam. — Legizlésebb kivitelű fényképeket készítek minden megkívántató nagyságban, művészi es retousséval.

Midőn magamat a n. é. közönség kegyeibe ajánlom, maradok

kiváló tisztelettel

SISKA KÁROLY,
fényképész.

Platina és bronzozást nagyítások.

Uj üzlet! (A Hutter-szállodával szemben) Uj üzlet!

SZÉKELYHIDY SÁNDOR

FÉRFI ÉS NŐI DIVAT ÜZLETE.

Midőn áruimnak nagy része már megérkezett, bátor vagyok a n. é. közönséghez azon kérelemmel járulni, hogy méltóztassék üzletemet meggyőződést szerezni az én általam hirdett és szom előt: tartott elv mibenléte felől.

Én nem akarom, mint a reklámok hazájában, a lapoktól felvert por által üzletem hírnevét megalapítani, hanem egyszeri meggyőződés elég alapot fog arra szolgáltatni, hogy a nagyérdemű közönség becses bizalmát máskor is kiérdemeljem.

Valamint butor megrendelések is a legkedvezőbb feltételek mellett, a legnagyobb pontossággal eszközöltetnek.

Midőn üzletemet és magamat a nagyérdemű közönség becses jóindulatába ajánlom, maradok

kész szolgálattal

SZÉKELYHIDY SÁNDOR.

Üzletem a déli orakuan is nyitva van.

Nyom. a kiadótulajdonos Szvoboda J Csik-Szeredában.

Ujdonság! Levelező lapok arczképpel.

Elegans Maccart fényképek.

Elvém: nagy forgalom, kevés haszon!

Elvém: nagy forgalom, kevés haszon!